

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงไม่กี่ปีมานี้ นักวิชาการสาขาต่างๆ ได้ตั้งคำถาม สำรวจ กระทั่งคุกคามร่างกาย อย่างไม่เคยทำมาก่อน สำหรับนักสังคมศาสตร์ เป็นไปได้ว่าความสนใจร่างกายในปัจจุบัน เกิดจาก ปัจจัยสำคัญคือความขัดแย้งในตัวเองอันเกิดจากความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี ซึ่งทำให้ มนุษย์มีทางเลือกว่าจะมีร่างกายแบบไหน และสามารถควบคุมร่างกายได้มากอย่างไม่เคยเป็นมา ก่อน อาทิการผสมเทียม วิศวกรรม การทำศัลยกรรมพลาสติก ฯลฯ แต่เราก็มีชีวิตอยู่ในยุคสมัย ที่ความรู้ถูกตั้งข้อสงสัยเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดความกังขาว่าแท้จริงร่างกายคืออะไร เราควรควบคุม ร่างกายอย่างไร และในปริมาณทางใดบ้างที่เราจะยอมให้วิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยสร้าง “ร่างกาย ใหม่” ให้มนุษย์ ความรู้ใหม่เหล่านี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้เกี่ยวกับการปลูกหรือเปลี่ยนถ่ายอวัยวะ ทำให้อาณาเขตของร่างกายและเส้นแบ่งระหว่างร่างกายกับเทคโนโลยีพังทลายลง ปรากฏการณ์ เช่นนี้อาจนำไปสู่ผลกระทบที่ไบรอันเอส. เทอร์เนอร์ (Brian S. Turner) พยากรณ์ไว้ว่า ในสังคม อนาคตซึ่งการปลูกและเปลี่ยนถ่ายอวัยวะได้รับการพัฒนามากขึ้นและได้รับความนิยม ประเด็นที่ เคยเป็นปัญหาในปรัชญาคลาสสิกบางเรื่องในอัตลัทธิจะเป็นปัญหาทางกฎหมายและปัญหาทาง การเมืองที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง คำถามที่จะเกิดขึ้นคือเมื่ออวัยวะในร่างกายมิใช่ของเราทั้งหมด เราจะต้อง รับผิดชอบต่อการกระทำที่ร่างกายทำหรือไม่ รวมทั้งคำถามเรื่องความเป็นเจ้าของร่างกาย ซึ่งเป็นปัญหาในขณะนี้เมื่อถูกนำไปเชื่อมโยงกับปัญหาอื่น เช่น เรื่องการทำแท้ง เป็นต้น แม้สภาวะการณ์ ดังกล่าวจะเป็นเรื่องที่ยังไม่เกิดขึ้น ณ วันนี้ และอาจจะไม่เกิดขึ้นเลยก็ได้ แต่มี ข้อสังเกตบางประการคือเรื่องของความพยายามสร้างหรือค้นหาเทคโนโลยีเพื่อควบคุมและจัดการกับ ร่างกายนั้นมีใช้เรื่องใหม่ ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนก็เช่น การมัดเท้าของหญิงชาวจีน การสวมใส่เครื่อง รัดทรงในหมู่หญิงชาวตะวันตก การสัก เจาะและสร้างรอยแผลเป็น เป็นต้น รูโดฟสกี (Rudofsky) พบว่าการมองร่างกายในฐานะ “วัตถุศิลปะ” ของ “ผลงานสร้างสรรค์ของมนุษย์” นั้นสามารถสืบย้อน ไปได้ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ความแตกต่างสำคัญดูเหมือนจะอยู่ ในขณะที่ในสังคมดั้งเดิมการ ดัดแปลงร่างกายเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อกลายเป็นร่างกายที่สังคมยอมรับ “แต่ในปัจจุบันโดย เฉพาะในสังคมตะวันตกคนมีแนวโน้มจะมองร่างกายในฐานะหน่วยซึ่งอยู่ในกระบวนการของ การกำลังกลายเป็นบางสิ่งบางอย่างหรือเป็นโครงการซึ่งหมายถึงว่าร่างกายมิใช่สิ่งที่สร้างมาสำเร็จ

เรียบร้อยแล้ว แต่อยู่ในภาวะของการที่กำลังเปลี่ยนไปเป็นสิ่งอื่นไม่มีวันจบสิ้น ในสังคมตะวันตกปัจจุบันคนจึงมองร่างกายเป็นเสมือนโครงการที่จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ หรือที่เรียกว่า the body project เพื่อให้ร่างกายบรรลุเป้าหมายที่พึงปรารถนา และเป็นการสื่อถึงความเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ (identity) ของปัจเจกชนที่เป็นเจ้าของร่างกายแต่ละร่าง

อุดมการณ์ของการสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าต้องการนำเสนอเนื้อหาในเรื่องของ ค่านิยมในการจัดการกับร่างกายโดยมีสมมติฐานมาจากภาพลักษณ์ของกายมนุษย์ในยุคสมัยที่ทำการวิจัย (พ.ศ. 2542 – พ.ศ. 2546) ภาพลักษณ์เหล่านี้ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ จนเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในสังคม การจัดการกับสื่อจึงมีความซับซ้อนและหลากหลายจากกระแสแห่งวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ร่างกายนี้ถูกกระทำให้แปรเปลี่ยนไปได้เรื่อย ๆ ตามความปรารถนาของเจ้าของ

ข้าพเจ้าต้องการทดสอบสมมติฐานเหล่านี้ด้วยการนำเสนอภาพความจริงของการจัดการร่างกายผ่านผลงานศิลปะโดยใช้วัสดุสมัยใหม่ต่างๆ แทนค่าโลกแห่งวัตถุนิยมที่ปรากฏบนเรือนร่าง แต่การถูกจัดการไม่มีสิ้นสุด โดยมีได้มีเจตนาบอกถึงผลดีและผลเสียของการกระทำนี้

ขอบเขตของการสร้างสรรค์

ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้นำเสนอเนื้อหาความเป็นจริงภาพลักษณ์ ความเป็นจริงในการจัดการร่างกายตามค่านิยมของผู้คนในยุคสมัยนี้ โดยมุมมองที่ถูกนำเสนอเป็นทัศนคติของข้าพเจ้า และในบางครั้งข้าพเจ้าจำเป็นต้องนำรูปภาพจริงที่ปรากฏบนสื่อสิ่งพิมพ์คัดแปลงถ่ายทอดเพื่อนำเสนอเนื้อหานี้โดยมิได้มีเจตนากล่าวถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือสถาบันหน่วยงานใด ๆ เนื้อหาที่ปรากฏแสดงภาพรวมบางสิ่งที่ปรากฏในสังคม การตีความหมายใด ๆ ที่ปรากฏในงานวิจัยนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ร่วมและวิจารณญาณของผู้ดูเป็นหลัก

ดังนั้นข้าพเจ้าจึงขอกำหนดขอบเขตของการสร้างสรรค์ที่สำคัญไว้ 2 ด้าน คือ

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** เนื้อหาสำคัญที่ปรากฏในผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้นำเสนอข้อเท็จจริงของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับการจัดการกับร่างกายมนุษย์โดยเฉพาะเพศหญิง โดยที่การจัดการนั้นกระทำบนเรือนร่างของตนเอง เช่น การสวมเสื้อฟาร์ดรูป การวางท่าทางบุคลิกภาพตามสมัยนิยม ฯลฯ และการจัดการที่ปรากฏเห็นได้จากสื่อโฆษณาต่าง ๆ ที่ใช้เทคโนโลยีทางการถ่ายภาพช่วยให้สรีระและผิวหน้าสวยงามตามความปรารถนา เนื้อหาที่สำคัญถูกอ้างอิงอยู่กับอุดมคติ

ทางความงามของยุคสมัยที่ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ (พ.ศ. 2512 – พ.ศ. 2546) ดังนั้นขอบเขตด้านเนื้อหา และภาพผลงานที่ปรากฏจึงอยู่ในบริบทของอุดมคติของยุคสมัยนี้

2. ขอบเขตด้านรูปแบบ เทคนิค และวัสดุ ในปัจจุบันอาจจะเป็นเรื่องยากที่จะกำหนดได้ว่ารูปแบบของผลงานศิลปะในยุคนี้มีขอบเขตที่ชัดเจนได้อย่างไร นักวิชาการ นักปรัชญา และนักวิจารณ์ศิลปะต่างก็พยายามหาคำจำกัดความหารูปแบบผลงานศิลปะ ลักษณะต่าง ๆ ตามข้อมูลข้อสมมุติฐานที่ตนค้นคว้า ข้าพเจ้าเองก็เชื่อเช่นนั้นและคิดว่าขอบเขตด้านรูปแบบในผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้น่าจะเป็นผลงานศิลปะประเภทวัสดุผสม โดยที่วัสดุต่าง ๆ เป็นวัสดุที่ผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรม นำมาประกอบปะติดอยู่ในรูปทรงของผู้หญิง และให้ผลทางความรู้สึกและผลทางสายตาอยู่ในตัวของมันเอง